

Sygn. akt XXVIII C 1017/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: Aleksandra Dudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 października 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **G. K. (1), P. K. (1), M. P. (1) i R. P. (1)**

przeciwko **(...) Bank S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie i o zapłatę z roszczeniami ewentualnymi

I. ustala, że Umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, sporządzona w dniu 30 października 2007 roku, zawarta w dniu 05 listopada 2007 roku pomiędzy G. K. (2), P. K. (2), M. P. (2) i G. P. oraz (...) Bank S.A. z siedzibą w K. – (...) Oddziałem w Ł., jest nieważna;

II. zasądza od strony pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów G. K. (2) i P. K. (2) łącznie do ich majątku wspólnego kwoty:

a) 46 960,09 zł (czterdzieści sześć tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt złotych i dziewięć groszy),

b) 21 025,79 CHF (dwadzieścia jeden tysięcy dwadzieścia pięć franków szwajcarskich i siedemdziesiąt dziewięć centymów)

- obie wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty,

c) 10 569,11 CHF (dziesięć tysięcy pięćset sześćdziesiąt dziewięć franków szwajcarskich i jedenaście centymów) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 08 grudnia 2020 roku do dnia zapłaty

z tym zastrzeżeniem, że zapłata powyższych kwot nastąpi za jednoczesnym zaoferowaniem przez powodów G. K. (1) i P. K. (1) zapłaty na rzecz strony pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. kwoty 189 262,40 zł (sto osiemdziesiąt dziewięć tysięcy dwieście sześćdziesiąt dwa złote i czterdzieści groszy) albo zabezpieczeniem przez powodów G. K. (1) i P. K. (1) roszczenia strony pozwanej o zapłatę tej kwoty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. ustala, że w zakresie kosztów postępowania strona pozwana powinna zwrócić powodom solidarnie 100% poniesionych przez nich kosztów postępowania, przy czym szczegółowe wyliczenie tych kosztów pozostawia Referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt XXVIII C 1017/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 19 listopada 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 30 października 2017 roku (k. 85 – data nadania przesyłki poleconej) przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: (...) Bank S.A.” lub „Bank”), powodowie G. K. (1), P. K. (1) i M. P. (2) domagali się ustalenia bezskuteczności postanowień § 1 ust. 1 w zw. z § 9 ust. 2 oraz § 10 ust. 3 Umowy kredytu nr (...) z dnia 30 października 2007 roku, a w konsekwencji ustalenia, że umowa o kredyt mieszkaniowy, zawarta między powodami a stroną pozwaną, jest nieważna – **ewentualnie**, w dalszej kolejności – że umowa ta jest umową o kredyt udzielony w walucie polskiej z oprocentowaniem na poziomie marży strony pozwanej oraz stopy procentowej LIBOR 3M CHF. W przypadku uwzględnienia tego roszczenia, powodowie wniesli o zasądzenie od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kwot: 46 960,07 zł oraz 21 025,79 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty – tytułem uznania Umowy kredytu za nieważną.

Ponadto na wypadek uznania Umowy kredytu za umowę zawartą w walucie polskiej (kredyt w PLN z LIBORem) powodowie wniesli o zasądzenie od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kwoty 55 559,09 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot poszczególnych nadpłat rat – od dnia następującego po dniu zapłaty każdej z rat – zgodnie z załączoną do pozwu tabelą nadpłat rat kredytu.

Ponadto w przypadku uznania, że postanowienia § 1 ust. 1, § 9 ust. 2 i § 10 ust. 3 przedmiotowej Umowy stanowią klauzule abuzywne (oraz uznania, że zachodzi podstawa do dokonania przeliczeń walutowych w oparciu o średni kurs NBP), powodowie wniesli o zasądzenie od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz: kwoty 2 815 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następującego po dniu przeliczenia i wypłaty transzy kredytu na rzecz powodów – zgodnie z tabelą wypłat i przeliczeń transz kredytu, załączoną do pozwu oraz kwoty 30 628,79 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od poszczególnych nadpłat w spłacie rat kredytu od dnia następującego po dniu przeliczenia i zapłaty każdej raty kredytu na rzecz powodów – zgodnie z tabelą wpłat i przeliczeń rat kredytu, załączoną do pozwu.

Powodowie wniesli także o zasądzenie od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie zgłoszone jako główne, powodowie wskazali, że pozwany Bank zastosował w przedmiotowej Umowie klauzule abuzywne, co powinno skutkować unieważnieniem tej Umowy i zwrotem powodom wszystkich wpłaconych na rzecz strony pozwanej kwot, a więc kwot 46 960,07 zł oraz 21 025,79 CHF. Podali, że Umowa kredytu jest nieważna z powodu naruszenia przepisów: art. 385¹ i 385² k.c., art. 69 ust. 1 i 2 w zw. z art. 70 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 353¹ k.c., art. 358 k.c., art. 388 k.c. oraz art. 487 § 2 k.c., co powinno skutkować uznaniem tej Umowy za nieważną z uwagi na treść art. 58 § 1 i § 2 k.c. Zarzucili, że: w Umowie tej nie wskazano istotnego postanowienia umownego, jakim jest kwota zobowiązania – kapitału do spłaty Kredytobiorcy w CHF na dzień zawarcia Umowy kredytu oraz że Bank naruszył obowiązek należytej staranności w prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej a także naruszył jako podmiot profesjonalny zasadę swobody umów i zasadę walutowości. Ponadto powodowie wskazali, że zostali wprowadzeni przez pozwanego Bank w błąd oraz że uchylają się od skutków prawnych podpisanej przez nich Umowy kredytu. Podnieśli, że mechanizm waloryzacji stanowi nieodłączny element konstrukcyjny umowy kredytu definiujący i charakteryzujący tę umowę. Powodowie podnieśli również, iż przedmiotowa Umowa jest nieważna z uwagi na brak poinformowania ich w sposób rzetelny o istniejącym ryzyku walutowym. Kolejno powodowie uzasadnili żądania pieniężne sformułowane w oparciu o zarzuty dotyczące możliwości uznania przedmiotowej Umowy za kredyt zawarty w złotych polskich oraz dotyczące abuzywności postanowień tej Umowy (k. 4 – 52 – pozew).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) Bank S.A. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm prawem przepisanych.

W pierwszej kolejności strona pozwana podniosła zarzut braku legitymacji procesowej czynnej po stronie powodów, podając, że oprócz powodów stroną przedmiotowej Umowy była także G. P..

Odnosząc się do twierdzeń powodów, pozwany Bank wskazał, że przy zawieraniu spornej Umowy przedstawiono powodom symulację raty kredytu z uwzględnieniem wahań kursu waluty CHF z ostatnich 12 miesięcy poprzedzających wnioski oraz że powodowie zostali pouczeni zgodnie z zaleceniami określonymi w Rekomendacji S z 2006 roku. Podniesiono, że kursy walut określone w Tabeli Kursów Banku ustalane były na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym oraz precyzyjnie określono moment ustalenia kursów w Tabeli tj. godzina 16.00 każdego dnia roboczego po ogłoszeniu kursów średnich NBP, a także określono czas obowiązywania Tabeli Kursów, tj. obowiązywała ona przez cały następny dzień roboczy. Wskazano, że kursy stosowane przez pozwany Bank były rynkowe.

Kolejno strona pozwana zarzuciła, że powodowie nie mają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy, gdyż mogą wystąpić z dalej idącym żądaniem zapłaty. Podała, że bezzasadne są żądania powodów oparte na zarzucie nieważności Umowy. Dodała, że art. 69 Prawo bankowe nie stanowi przeszkody do wprowadzenia do umowy kredytowej klauzul indeksacyjnych. Podała, że Kredytobiorcy oświadczyli, iż są świadomi ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego w całym okresie kredytowania i zaakceptowali to ryzyko.

Ponadto strona pozwana zarzuciła, że zawarte w pozwie oświadczenie pełnomocnika procesowego powodów o uchyleniu się od skutków Umowy kredytu pod wpływem błędu jest bezskuteczne m.in. z tej przyczyny, że powodowie nie udowodnili, kiedy dowiedzieli się o błędzie (nie wykazali, że oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych zawarcia Umowy zostało złożone w prekluzyjnym, materialnoprawnym terminie). Strona pozwana zakwestionowała, że podana przyczyna powołania się na błąd dotyczyła czynności prawnej i była istotna a także, aby konsekwencją uchylenia się od skutków prawnych czynności prawnej była nieważność umowy kredytu w całości.

W dalszej części uzasadnienia odpowiedzi na pozew podniesiono, iż niezasadny jest zarzut powodów dotyczący abuzywności postanowień Umowy kredytu, gdyż w § 6 ust. 1 tej Umowy określono zasadę ustalania kursów walut w Tabeli Kursów oraz że skutkiem ewentualnej abuzywności nie jest nieważność całej Umowy, gdyż klauzule indeksacyjne w takiej sytuacji powinny zostać zmodyfikowane poprzez zastosowanie właściwych przepisów dyspozytywnych. Odnośnie żądanych odsetek wskazano, że można ich domagać się najwcześniej od daty wyrokowania (k. 91 – 110 – odpowiedź na pozew).

Po kilkukrotnej modyfikacji, doprecyzowaniu oraz rozszerzeniu żądania pozwu (k. 156 – 181 – pismo procesowe datowane na 30 października 2017 roku a przesłane 23 lutego 2018 roku, k. 234 – 271 – pismo procesowe z dnia 16 lipca 2018 roku, k. 394 – 438 – pismo procesowe z dnia 02 stycznia 2019 roku, k. 531 – 574 – pismo procesowe z dnia 13 sierpnia 2019 roku, k. 655 – 662 – pismo procesowe z dnia 22 października 2020 roku, k. 703 – stanowisko powodów na rozprawie w dniu 11 stycznia 2021 roku, k. 705 – 707 – pismo procesowe z dnia 18 stycznia 2021 roku, k. 750 – 755v – pismo procesowe z dnia 31 maja 2021 roku, k. 790 – 801 – pismo procesowe z dnia 02 sierpnia 2021 roku) powodowie, do których w toku postępowania – po zawiadomieniu na podstawie art. 195 § 1 k.p.c. – przystąpił R. P. (1) (k. 344 – postanowienie z dnia 19 września 2018 roku, k. 389 – oświadczenie o wstąpieniu do sprawy w charakterze powoda na rozprawie w dniu 19 grudnia 2018 roku), ostatecznie wnieśli o ustalenie nieważności umowy (...) nr (...) z dnia 30 października 2007 roku, podpisanej w dniu 05 listopada 2007 roku, oraz o zasądzenie od strony pozwanej łącznie na rzecz powodów G. K. (1) i P. K. (3) kwoty 46 960,07 zł oraz kwoty 31 594,90 CHF (stanowiącej sumę wpłat na rzecz Banku w okresie od 05 listopada 2007 roku do 22 października 2020 roku) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. **Ewentualnie** powodowie wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej łącznie na rzecz powodów G. K. (1) i P. K. (1) kwoty 56 946,41 zł tytułem nadpłaty za okres od 05 listopada 2007 roku do 31 maja 2019 roku z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz ustalenia, że bezskuteczne są wobec powodów postanowienia § 1 ust. 1 zd. 1, § 9 ust. 2, § 10 ust. 3 Umowy oraz § 1 Aneksu nr 1 do Umowy. **Ewentualnie** powodowie wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej łącznie na rzecz powodów G. K. (1) i P. K. (1) kwoty 51 478 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Strona pozwana, odnosząc się do modyfikacji powództwa, konsekwentnie wnosila o oddalenie powództwa w całości. W piśmie procesowym z dnia 13 września 2021 roku strona pozwana podniosła zarzut zatrzymania na wypadek

uwzględnienia żądania powodów, domagając się zastrzeżenia, że zapłata ze strony pozwanej na rzecz powodów może nastąpić jedynie w przypadku równoczesnego spełnienia świadczenia ze strony powodów w wysokości udzielonego kredytu, tj. kwoty 189 262,40 zł. Do pisma tego załączono dowody w postaci pisemnych oświadczeń o skorzystaniu z prawa zatrzymania, skierowanych bezpośrednio do powodów przez osobę posiadającą pełnomocnictwo Banku do składania w jego imieniu oświadczeń o skorzystaniu z prawa zatrzymania wraz z dowodami odbioru przez powodów tych oświadczeń (k. 843 – 845v – pismo strony pozwanej – zarzut zatrzymania z dnia 13 września 2021 roku).

Na rozprawie w dniu 22 października 2021 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku w sprawie – strony podtrzymały powyższe stanowiska procesowe. Ponadto pełnomocnik powodów w ich imieniu podniósł, że zarzut zatrzymania zgłoszony przez stronę pozwaną nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ roszczenie strony pozwanej jest przedawnione. Natomiast pełnomocnik strony pozwanej w jej imieniu zarzucił, iż podniesienie przez powodów zarzutu przedawnienia wobec roszczenia strony pozwanej o zwrot kapitału jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (k. 917 – protokół z rozprawy z dnia 22 października 2021 roku).

Sąd ustalił, co następuje:

Małżonkowie G. K. (1) i P. K. (1) planowali budowę domu. Nie posiadali środków finansowych na realizację tego celu, dlatego zwrócili się do doradcy kredytowego, aby przedstawił im bankowe oferty kredytowe. Doradca kredytowy poinformował ich, że nie mają zdolności kredytowej, aby otrzymać kredyt złotowy a mają zdolność kredytową na otrzymanie kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego (CHF). Przedstawił im ofertę kredytową (...) Bank S.A. jako najkorzystniejszą dla nich, dlatego zdecydowali się oni złożyć wniosek kredytowy do tego banku.

(dowód: k. 220 – przesłuchanie powódki G. K. (1); k. 220v – przesłuchanie powoda P. K. (1); k. 228 – 233 – transkrypcja protokołu rozprawy, obejmująca przesłuchanie powodów)

We wniosku o kredyt hipoteczny – wypełnionym na formularzu podmiotu pośredniczącego w składaniu wniosku „(...)” – wskazano, że G. K. (1) i P. K. (1) jako Wnioskodawcy wnoszą o udzielenie przez bank kredytu w wysokości 180 000 zł indeksowanego kursem CHF na okres 30 lat z przeznaczeniem na budowę domu systemem gospodarczym. Wpisano, że dotychczas Wnioskodawcy ponieśli koszt zakupu działki budowlanej w wysokości 180 000 zł. W rubryce „Informacja o wnioskodawcach” wpisano, że P. K. (1) ma wykształcenie średnie i jest hydraulikiem oraz zatrudniony jest na podstawie umowy o pracę na czas określony a jego miesięczna aktualna płaca podstawowa brutto wynosi 936 zł zaś premie i prowizje wynoszą 1 650 zł. Natomiast G. K. (1) ma wykształcenie średnie. Rubryki dotyczącej jej zatrudnienia nie wypełniono.

We wniosku wpisano, że przedmiotem zabezpieczenia kredytu miałyby być nieruchomości stanowiąca własność M. P. (2) i G. P. (rodziców G. K. (1)).

W rubryce „Liczba gospodarstw domowych przy kredycie” wpisano „2”.

Powyższy wniosek został podpisany przez G. K. (1) i P. K. (1) w dniu 20 września 2007 roku oraz przez doradcę kredytowego J. M. w dniu 29 września 2007 roku a następnie złożony do (...) Bank S.A.

(dowód: k. 129 – 136 – kserokopia wniosku o kredyt hipoteczny)

W dniu 20 września 2007 roku P. K. (1), G. K. (1) i M. K. podpisali – sporządzone na formularzu „(...)” – „Oświadczenia kredytobiorcy o wyborze waluty obcej”. Na formularzu tym przedstawiono w formie tabeli modelowe sytuacje dotyczące kredytu w kwocie 150 000 zł, udzielonego na 15 lat i spłacanego w ratach równych, przy czym oprocentowanie kredytu złotowego wynosiło 6%, zaś indeksowanego – 3%. Symulacje modelowe kredytu w PLN i kredytu indeksowanego do CHF obejmowały porównanie: wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej (1 259,13 PLN i 1 032,91 PLN); wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN a kapitał jest większy o 20% (nie dotyczy i 1 510,96 PLN); wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu,

że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. 0,3752 punktu procentowego, co daje wzrost o 15,6% (nie dotyczy i 1 194,04 PLN); wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 4 punkty procentowe (1 599,36 PLN i 1 340,21 PLN); wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy procentowej z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 1,83 punktu procentowego w przypadku kredytów w PLN i o 0,518 punktu procentowego w przypadku kredytów indeksowanych kursem CHF (1 409,57 PLN i 1 070,10 PLN).

W formularzu tym zawarte były także oświadczenia: że znajdująca się w nim tabela ma charakter wyłącznie przykładowy i osoba podpisująca oświadczenie nie będzie na jej podstawie wywodzić żadnych roszczeń wobec (...) Banku SA (...) Oddział w Ł. oraz że zapoznała się z występującym ryzykiem kursowym oraz ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy procentowej i wnosi o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej.

(dowód: k. 137 – 139 – kserokopie „Oświadczeń kredytobiorcy o wyborze waluty obcej” podpisane przez P. K. (1), G. K. (1) i M. P. (2) z dnia 20 września 2007 roku)

W dniu 05 listopada 2007 roku G. K. (1), P. K. (1) i M. P. (2) w swoim imieniu oraz jako pełnomocnik G. P. (dalej też jako (...)) oraz (...) Bank S.A. z siedzibą w K. – (...) Oddział w Ł. (dalej też jako „Bank”) podpisali, sporządzoną w dniu 30 października 2007 roku, Umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF (dalej jako „Umowa”).

Zgodnie z § 1 ust. 1 zdanie 1 Umowy Bank udzielił Kredytobiorcy kredytu w kwocie 189 262,40 złotych polskich, indeksowanego kursem CHF. W § 1 ust. 2 Umowy wskazano, że spłata kredytu miała nastąpić w 360 miesięcznych równych ratach kapitałowo – odsetkowych, zaś w § 1 ust. 3 – że oprocentowanie kredytu jest zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosi 4,09% w skali roku, a składa się na nie suma obowiązującej stawki DBCHF i stałej marży Banku, która wynosi 1,25%. Kredytobiorca oświadczył, że jest świadomy ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko. Natomiast w § 1 ust. 7 Umowy wskazano, że całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia Umowy wynosił 143 189,60 złotych polskich a podana kwota nie uwzględniała ryzyka kursowego.

W § 2 Umowy wskazano, że kredyt przeznaczony jest na: pokrycie części kosztów budowy domu mieszkalnego – w wysokości 180 000,00 złotych polskich; uiszczenie składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości – w wysokości 1 892,62 złotych polskich; pokrycie składek ubezpieczeniowych, o których mowa w § 4 ust. 1 Umowy (ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu codziennym oraz ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych) – w wysokości 1 274,31 złotych polskich; uiszczenie opłaty z tytułu ubezpieczenia na życie – w wysokości 3 600,00 złotych polskich; uiszczenie kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu – w wysokości 224,32 złotych polskich oraz uiszczenie składki z tytułu Pakietowego Ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki – w wysokości 2 271,15 złotych polskich.

W § 3 Umowy wskazane zostały zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci: hipoteki kaucyjnej na rzecz Banku w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170% kwoty Kredytu, określonej w § 1 ust. 1, na nieruchomości, do której prawo własności przysługiwało M. i G. małżonkom P. na zasadach wspólności ustawowej; ubezpieczenia z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki; cesji na rzecz Banku wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia nieruchomości; weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową oraz ubezpieczeń: od ryzyka utraty wartości nieruchomości i spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy.

§ 9 ust. 2 Umowy stanowił, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków miała być przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

Stosownie do § 10 ust. 3 Umowy wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty.

W § 13 ust. 1 Umowy wskazano, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i ulega zmianie w pierwszym dniu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksacji DBCHF. Natomiast indeks DBCHF dla każdego miesiąca oblicza się jako średnią arytmetyczną stawek LIBOR 3m, obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczącym do 26 dnia miesiąca, poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę (§ 13 ust. 2 Umowy).

Zgodnie z § 14 ust. 3 Umowy jeżeli Kredytobiorca, mimo upływu okresu wypowiedzenia, nie uregulował należności, Bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, miał dokonać przewalutowania całego wymaganego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów. Poczynając od dnia przewalutowania Bank miał pobrać od wymagalnego kapitału karne odsetki w wysokości 2-krotności oprocentowania kredytów udzielanych w PLN (nie indeksowanych do waluty obcej) przy zastosowaniu aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika DBPLN oraz marży obowiązującej w dniu wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy.

W § 6 ust. 1 Umowy wskazano, że Bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut sporządzana jest przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich NBP, tabela ta sporządzana jest o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy.

Stosownie do § 25 ust. 1 Umowy w sprawach nieuregulowanych w Umowie zastosowanie miały mieć przepisy Kodeksu cywilnego, Prawa bankowego oraz Regulaminu do umowy kredytu hipotecznego, stanowiącego integralną część Umowy.

(dowód: k. 53 – 58 – kserokopia Umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF)

W § 2 Regulaminu Produktu Kredyt Hipoteczny (...) zawarta została m.in. definicja Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, identyczna jak w treści powyższego § 6 ust. 1 Umowy.

W § 14 ust. 1 Regulaminu wskazano, że oprocentowanie kredytu udzielonego w złotych indeksowanego do waluty obcej jest zmienne i ulega zmianie w pierwszym dniu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksu DBUSD (dla kredytu indeksowanego do dolara amerykańskiego), DBCHF (dla kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego). Zgodnie z § 14 ust. 2 Regulaminu indeks DBUSD/DBCHF dla każdego miesiąca obliczany miał być jako średnia arytmetyczna stawek LIBOR 3m, obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczącym od 26 dnia miesiąca, poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę. Indeks DBUSD/DBCHF obliczany miał być do dwóch miejsc po przecinku (§ 14 ust. 4).

Zgodnie z § 19 ust. 5 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych w walucie obcej, kwota raty spłaty obliczana miała być według kursu sprzedaży dewiz obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia wypłaty środków.

§ 21 ust. 5 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej prowizja za wcześniejszą spłatę kredytu miała być przeliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia realizacji wcześniejszej spłaty.

§ 30 ust. 9 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytów w walucie obcej prowizja za przewalutowanie miała być przeliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia dokonania przewalutowania.

(dowód: k. 120 – 128 – wydruk Regulaminu Produktu Kredyt Hipoteczny (...))

Przed zawarciem powyższej Umowy G. K. (1) i P. K. (1) zostali poinformowani przez doradcę kredytowego o tym, że kurs CHF może wzrosnąć o około 20 groszy. Nie wyjaśniano im mechanizmów przeliczeń walutowych, zawartych w Umowie ani nie informowano, a jaki sposób Bank tworzy Tabele Kursów.

G. K. (1) z zawodu jest technikiem eksploatacji pocztowo – telekomunikacyjnej, a P. K. (1) – hydraulikiem. W chwili zawierania w/w Umowy G. K. (1) była na urlopie wychowawczym a P. K. (1) pracował jako hydraulik. Zawierając, powyższą Umowę, interesowali się oni przede wszystkim oprocentowaniem kredytu, a przedstawioną im ofertę kredytu indeksowanego do CHF oceniali jako korzystną, gdyż wysokość raty kapitałowo – odsetkowej była w niej najniższa.

(dowód: k. 220 – 220v – przesłuchanie powodów; k. 228 – 233 – transkrypcja protokołu rozprawy, obejmująca przesłuchanie powodów)

W wykonaniu powyższej Umowy Bank wypłacił Kredytobiorcom następujące kwoty:

- w dniu 09 listopada 2007 roku – kwotę 91 262,40 zł, przeliczając ją na kwotę zadłużenia w wysokości 42 846,20 CHF po kursie 1 CHF = 2,130 PLN,

- w dniu 12 czerwca 2008 roku – kwotę 59 000,00 zł, przeliczając ją na kwotę zadłużenia w wysokości 29 164,61 CHF po kursie 1 CHF = 2,023 PLN,

- w dniu 27 sierpnia 2008 roku – kwotę 39 000 zł, przeliczając ją na kwotę zadłużenia w wysokości 19 908,12 CHF po kursie 1 CHF = 1,959 PLN,

(dowód: k. 61 – kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 13 października 2017 roku)

Kredytobiorcy i Bank zawarli, datowany na dzień 13 września 2011 roku, Aneks Nr (...) do powyższej Umowy. Na jego mocy m.in. w § 10 ust. 4 Umowy postanowiono, że Kredytobiorca ma możliwość dokonania spłaty kredytu bezpośrednio w walucie indeksacyjnej CHF.

(dowód: k. 59 – 60 – kserokopia Aneksu Nr (...) dnia 13 września 2011 roku)

W dniu 25 maja 2014 roku zmarła G. P.. Spadek po niej na podstawie ustawy wprost nabyli: M. P. (2), R. P. (1) i G. K. (1) – po 1/3 części każdy z nich.

(dowód: k. 217 – 217v – poświadczona za zgodność z oryginałem kopia notarialnego aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 03 października 2014 roku)

Spłaty rat kapitałowo – odsetkowych oraz innych świadczeń na podstawie powyższej Umowy na rzecz Banku dokonywali wyłącznie G. K. (3) i P. K. (1) ze środków pochodzących z ich majątku wspólnego. Nie zawierali oni umów majątkowych małżeńskich.

Środki pieniężne pochodzące z kredytu zostały w całości wykorzystane przez G. K. (1) i P. K. (1) na budowę domu. Nie prowadzili oni działalności gospodarczej w chwili zawierania Umowy.

(dowód: k. 856v – 857v – przesłuchanie powodów)

W okresie od 09 listopada 2007 roku do 09 października 2017 roku G. K. (1) i P. K. (1) wpłacili na rzecz Banku łącznie kwotę 46 960,07 zł.

(dowód: k. 63 – 65 – kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 16 października 2017 roku; k. 507 – 519 – częściowo opinia biegłego sądowego K. N., tj. poza wpłatą z dnia 09 października 2017 roku)

Ponadto w okresie od 31 stycznia 2012 roku do 31 maja 2017 roku wpłacili oni na rzecz Banku łącznie kwotę 26 887,68 CHF.

(dowód: k. 507 – 519 – opinia biegłego sądowego K. N.)

Kolejno w okresie od 01 czerwca 2019 roku do 28 września 2020 roku wpłacili na rzecz Banku łącznie kwotę 4 709,22 CHF.

(dowód: k. 664 – 671 – potwierdzenia przelewów od 28 czerwca 2019 roku do 28 września 2020 roku)

(...) Bank S.A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym (...) Bank S.A. z siedzibą w K., z którym Kredytobiorcy zawierali powyższą Umowę.

(okoliczność bezsporna)

W dniu 22 sierpnia 2019 roku G. K. (1), P. K. (1), M. P. (3) i R. P. (2) zawarli umowę, dotyczącą ich roszczeń w związku z umową kredytu hipotecznego z dnia 30 października 2007 roku nr (...). W umowie tej ustalili, że wobec (...) Bank S.A. są wierzycielami solidarnymi.

(dowód: k. 644 – 645v - porozumienie wierzycieli solidarnych z dnia 22 sierpnia 2019 roku)

W piśmie z dnia 20 sierpnia 2021 roku, zatytułowanym „Oświadczenie o skorzystaniu z prawa zatrzymania” – skierowanym do G. K. (1), P. K. (1), M. P. (2) i R. P. (1) – pełnomocnik, działający na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Bank (umocowującego do składania w imieniu Banku oświadczeń o skorzystaniu przez Bank z prawa zatrzymania) w imieniu Banku złożył adresatom tego pisma oświadczenie o skorzystaniu przez Bank z prawa zatrzymania świadczenia w postaci dochodzonej przez nich wierzytelności, do której zwrotu Bank może być zobowiązany w przypadku stwierdzenia nieważności Umowy w przypadku prawomocnego zakończenia postępowania sądowego – do czasu zaoferowania przez adresatów tego pisma zwrotu świadczenia wzajemnego w postaci kwoty 189 262,40 zł tytułem środków udostępnionych przez Bank na podstawie Umowy albo zabezpieczenia roszczenia o ich zwrot.

Powyższe pisma zostały odebrane przez ich adresatów w dnach 24 i 25 sierpnia 2021 roku.

(dowód: k. 845 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia pisma „Oświadczenie o skorzystaniu z prawa zatrzymania” z dnia 20 sierpnia 2021 roku; k. 846 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia pełnomocnictwa nr (...) z dnia 10 listopada 2020 roku; k. 847 – 854 – wydruki potwierdzeń nadania i odbioru przesyłek)

Do czasu zamknięcia rozprawy z niniejszej sprawie Bank nie wypłacił Kredytobiorcom żądanych przez nich kwot.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów, kserokopii dokumentów oraz z zeznań powodów. Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w kserokopiach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Co do dowodu z zawartej przez powodów umowy z dnia 22 sierpnia 2019 roku, zatytułowanej „Porozumienie wierzycieli solidarnych”, to wskazać należy, iż stanowił on jedynie dowód na to, że taki dokument został przez powodów podpisany. Natomiast stwierdzić należy, iż nie jest skuteczne wobec Banku, który nie był stroną tej umowy, zawarte w tym dokumencie porozumienie wyłącznie pomiędzy samymi wierzycielami co do sposobu spełnienia na ich rzecz świadczenia przez dłużnika.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powodów G. K. (1) i P. K. (1), wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowali oni przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy o kredyt, akcentując, że zapewniano ich, że kurs waluty CHF może wzrosnąć o około 20 groszy oraz że oferta kredytu indeksowanego do CHF została im przedstawiona jako najkorzystniejsza dla nich. Natomiast z zeznań pozostałych powodów M. P. (2) i R. P. (1) wynika, iż wszelkie świadczenia na podstawie przedmiotowej Umowy były spełniane na rzecz Banku wyłącznie przez G. K. (1) i P. K. (1). Oceniając zeznania powodów, Sąd miał na uwadze, że są oni bezpośrednio zainteresowani korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść ich zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Sąd częściowo oparł ustalenia faktyczne także na dowodzie z opinii biegłego sądowego K. N. (k. 507 – 519), tj. w zakresie dotyczącym wysokości wpłat dokonanych przez Kredytobiorców w walucie CHF w okresie od początku Umowy do 31 maja 2019 roku. W tym zakresie Sąd ocenił opinię jako rzetelną i fachową. Ponadto nie była ona w tym zakresie kwestionowana przez strony postępowania. Co do kwot wpłaconych przez powodów w walucie PLN, to Sąd oparł się na zaświadczeniu Banku o wysokości spłat, załączonym do pozwu. Zaświadczenie Banku i opinia biegłego sądowego w zakresie wysokości wpłat w PLN różniły się określeniem wysokości wpłaty dokonanej przez powodów w dniu 09 października 2017 roku. W w/w zaświadczeniu Banku wskazano, że wpłata ta wynosiła 288,23 zł (k. 65) a w opinii biegłego – 250 zł (508v). W ocenie Sądu, powodowie, składając pozew, w którym ustalili wysokość zgłoszonego roszczenia pieniężnego na podstawie dokumentu wystawionego przez Bank (zaświadczenia o wysokości spłat), mogli zakładać, że podane w nim dane są prawidłowe. Późniejsze zmiany i modyfikacje zaświadczenia Banku o wysokości spłat nie były zatem brane pod uwagę przez Sąd w związku z tym, że strona pozwana nie wyjaśniła przyczyn zaistniałej rozbieżności. Co do pozostałych wariantów wyliczeń, zawartych w opinii biegłego sądowego – to wobec oceny prawnej przedmiotowej Umowy jak w dalszej części uzasadnienia – nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Sąd nie dokonywał ustaleń faktycznych na podstawie zeznań przesłuchanych świadków P. S. (k. 185, k. 377) i J. M. (k. 119v), ponieważ nie miały one istotnego znaczenia w sprawie. Odnośnie zeznań świadka P. S. dodać należy, iż dotyczyły one jedynie ogólnych procedur bankowych związanych z kredytami indeksowanymi do CHF, świadek ten nie brał udziału w zawieraniu Umowy z powodami. Natomiast świadek J. M. – jako doradca kredytowy – wprawdzie udzielał powodom informacji na temat oferty kredytowej, jednakże zeznał, że nie pamięta powodów ani też informacji, jakie im przekazał odnośnie przedmiotowej Umowy.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z wyciągów z opinii biegłych sądowych, zgłoszone przez stronę pozwaną w piśmie procesowym z dnia 15 października 2021 roku oraz z uzupełniającej opinii biegłego sądowego K. N. na wykazanie faktów dotyczących m.in. wyjaśnienia pojęcia rynku międzybankowego i mechanizmów finansowych związanych udzielaniem kredytów indeksowanych do waluty obcej (k. 916 – 917).

Odnośnie dowodu z zeznań świadka P. S. i pominiętych dowodów z opinii biegłego sądowego, dodać należy, iż irrelevantne w niniejszej sprawie były ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwaną Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania tych kredytów w ewidencji Banku. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miało także znaczenia, czy pozwany Bank posiadał jakieś wewnętrzne regulacje dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w Bankowej Tabeli Kursów, skoro poza sporem było, iż ani w Umowie ani w Regulaminie nie zostały one określone w sposób precyzyjny i weryfikowalny, a więc brak było w tym zakresie jasnych ustaleń wiążących strony postępowania. Ponadto w niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwaną Bank.

Sąd zważy, co następuje:

Powództwo główne o ustalenie okazało się w całości uzasadnione, zaś powództwo główne o zapłatę uzasadnione było w całości co do kwot głównych oraz w części co do żądania odsetkowego.

Wobec powyższego, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie zgłoszonych przez powodów żądań ewentualnych.

Na wstępie wskazać należy, iż podniesiony przez powodów zarzut dotyczący nieważności przedmiotowej Umowy okazał się uzasadniony, pomimo, iż nie wszystkie argumenty, powołane przez powodów na poparcie tego zarzutu, okazały się zasadne.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do podniesionego przez powodów zarzutu dotyczącego nieważności przedmiotowej Umowy z powodu uchylenia się przez ich od skutków prawnych zawarcia tej Umowy z powodu błędu. W kontekście tego zarzutu powodowie wskazali, że pozwany Bank zaniżał bądź zatajał przed nimi całkowite koszty kredytu, a do takich kosztów należy też koszt indeksacji zadłużenia z PLN do CHF po kursie kupna ustalonym przez pozwany Bank, a tych Bank nie był w stanie określić na dzień podpisania Umowy (k. 15v).

Art. 84 § 1 k.c. stanowi, że w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Przy czym można powoływać się tylko na błąd istotny, a więc uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (art. 84 § 2 k.c.). Stosownie zaś do treści art. 86 § 1 k.c. jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 listopada 2019 roku, w sprawie I ACa 268/19 (LEX nr 2776065) działaniem podstępnym może być każde zachowanie, które spowoduje lub utwierdzi u innej osoby błędne wyobrażenie o rzeczywistości. Może ono polegać na nieprawdziwych zapewnieniach ze strony kontrahenta, zatajaniu faktów, fałszywych obietnicach i kłamstwach wywołujących po stronie składającego oświadczenie określone, błędne, wyobrażenie o rzeczywistości. Znamiona podstępu mogą również wypełniać zapewnienia o określonych zachowaniach w przyszłości. W przypadku podstępu, inaczej niż w razie błędu unormowanego w art. 84 k.c., uchylenie się od skutków wadliwego oświadczenia woli jest możliwe także wtedy, gdy fałszywe przeświadczenie po stronie składającego oświadczenie woli nie dotyczy treści czynności prawnej, lecz okoliczności sytuujących się poza nią, w szczególności motywów dokonania czynności. Złagodzenie wymagań koniecznych do powołania się na błąd w zestawieniu z sytuacją unormowaną w art. 84 k.c. wynika z negatywnej oceny etycznej podstępu, jako świadomego działania w celu wywołania mylnego wyobrażenia o rzeczywistości. Świadomość ta może przejawiać się także w akceptowaniu lub godzeniu się na to, że składane oświadczenia, zapewnienia lub obietnice tego rodzaju mylne przeświadczenie wywołają.

W wyżej powołanej sprawie I ACa 268/19 – podobnie jak w niniejszej – powodowie wskazywali, że podstęp Banku związany był z ukryciem przez pozwany Bank rzeczywistego kosztu kredytu. Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela argumenty Sądu Apelacyjnego w Warszawie, zawarte w uzasadnieniu powyższego wyroku, dotyczące nieskutecznego uchylenia się przez powodów od skutków oświadczenia woli z powodu błędu, które to argumenty można odnieść także do niniejszej sprawy.

Po pierwsze – wskazać należy, iż z samej treści przedmiotowej Umowy wynika, iż kwota kredytu miała zostać wypłacona w PLN po jej przeliczeniu do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów, obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 9 ust. 2 Umowy). Natomiast wysokość raty kapitałowo – odsetkowej miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut

określonego w Tabeli Kursów obowiązującego w dniu spłaty (§ 10 ust. 3 Umowy). Skoro z zapisów tych wynika, że dla ustalenia wysokości kwoty wypłaconego kapitału zastosowanie miał kurs kupna waluty indeksacji a dla ustalenia wysokości spłaty – kurs sprzedaży waluty indeksacji, to nie można zarzucić podstępnego działania pozwanego Banku i wprowadzenia powodów w błąd co do stosowania różnych kursów dla ustalenia wysokości kredytu i dla ustalenia wysokości spłaty. Gdyby kurs CHF, według którego miało nastąpić ustalenie tych wysokości miały być identyczny, to pozwany Bank nie odnosiłby się w jednym wypadku do kursu kupna a w drugim do kursu sprzedaży. Dla przeciętnego konsumenta oczywistym jest, że kurs kupna i kurs sprzedaży danej waluty nie jest identyczny. Nie byłoby zatem uzasadnione założenie powodów, że zastosowanie będzie miał jeden kurs CHF. Natomiast gdyby powodowie pozostawali w takim mylnym przekonaniu, to doszło do rozbieżności pomiędzy ich świadomością a rzeczywistym stanem rzeczy wynikającym z treści Umowy, przy czym nie jest to błąd wywołany przez pozwany Bank.

Po drugie – wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie zostały zawarte wszystkie istotne elementy umowy o kredyt. W § 1 ust. 7 Umowy wskazano, że całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia Umowy wynosi 143 189,60 zł a podana kwota nie uwzględnia ryzyka kursowego. Z zapisu tego wynika zatem, że podana kwota stanowi całkowity koszt kredytu ustalony na datę sporządzenia Umowy. Z istoty kredytu indeksowanego do waluty obcej – który powiązany jest z ryzykiem kursowym a więc ze zmianami kursów waluty – wynika, że w dacie zawarcia Umowy nie było możliwe podanie całkowitego kosztu kredytu w przyszłości, ponieważ ani pozwany Bank ani Kredytobiorcy nie wiedzieli, jak w przyszłości kształtować się będzie kurs waluty indeksacji. W związku z tym w Umowie wskazano, że podany całkowity koszt kredytu nie uwzględnia ryzyka kursowego.

Stwierdzić należało zatem, iż powodom nie przysługiwało uprawnienie do skutecznego uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia woli z powodu błędu co do całkowitego kosztu kredytu.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż złożone przez powodów oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, okazało się nieskuteczne.

Dodać przy tym należy, iż – pomimo podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu dotyczącego terminu złożenia powyższego oświadczenia – powodowie nie udowodnili, kiedy wykryli błąd. Zgodnie zaś z treścią art. 88 § 2 k.c. termin do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, złożonego pod wpływem błędu, jest zawity i wynosi rok od chwili wykrycia błędu. Z upływem tego terminu uprawnienie wygasa a więc złożenie w/w oświadczenia po tym terminie nie jest skuteczne. Skoro zatem na powodach spoczywał ciężar udowodnienia zachowania powyższego terminu, a nie odnieśli się oni do zarzutów strony pozwanej, to stwierdzić należało, iż nie wykazali, że złożyli powyższe oświadczenie w terminie.

Kolejno powodowie zarzucili, że przedmiotowa Umowa kredytu jest nieważna z uwagi na brak spełnienia podstawowych wymogów, jakie wobec każdej umowy kredytu, formułuje art. 69 ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo bankowe.

Odnosząc się do powyższego zarzutu w pierwszej kolejności wskazać należy, iż do analizowanej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu),

a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Powodowie podnieśli, że charakter kredytu indeksowanego należy zakwestionować w oparciu o wymogi stawiane przez prawo bankowe, gdyż nie wiadomo, jakie jest saldo kredytu na dzień zawarcia Umowy Kredytu i nie wiadomo, czy jest to kredyt walutowy, czy kredyt udzielany w złotych polskich. Podano, że brak spełnienia wymogów z art. 69 ust. 2 UPrB powinien skutkować nieważnością całej umowy.

Odnosząc się do powyższego zarzutu, zauważyć należy, iż sporna Umowa została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone Kredytobiorcom w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie będą oni spłacać raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

W tym miejscu odnosząc się do zarzutów powodów, zauważyć należy, iż pomimo tego, że w treści uzasadnienia pozwu wskazywali, że możliwość stosowania mechanizmu indeksacji została wprowadzona do ustawy Prawo bankowe w 2011 roku, a więc po zawarciu przedmiotowej Umowy, podnieśli, że przedmiotowa Umowa zawarta przed powyższą datą nie spełnia wymogów powołanego wyżej art. 69 ust. 1 pkt 4a UPrB. Stwierdzić należy, iż skoro przedmiotowa Umowa została zawarta w 2007 roku a więc na 4 lata przed powyższą nowelizacją, to nie istniał wymóg, aby zgodna była z art. 69 ust. 1 pkt 4a UPrB, który w dacie jej zawarcia jeszcze nie obowiązywał.

Kolejno wskazać należy, iż w § 1 ust. 1 Umowy wskazano, że Bank miał udzielić Kredytobiorcy kredytu w kwocie 189 262,40 złotych polskich, indeksowanego kursem CHF. Stosownie do § 9 ust. 2 Umowy w dniu wypłaty kredytu

lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków miała być przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Natomiast § 10 ust. 3 Umowy stanowił, że wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodom w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Bankowej tabeli kursów. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zaś być ustalana z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu spłaty, zgodnie z Bankową tabelą kursów.

Powyższe oznaczało zatem, iż najpierw miała być wypłacona kwota w PLN a następnie kwota ta miała być przeliczona zgodnie z kursem kupna CHF, a nie odwrotnie.

Na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w § 3 Umowy w złotych polskich. Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał zatem kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzi przesłanka do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

Na podzielenie nie zasługuje także zarzut powodów, iż przedmiotowa Umowa nie pozwala określić, jakie jest saldo kredytu na dzień jej zawarcia.

Odnosząc się do powyższego zarzutu, wskazać należy, iż stosownie do § 1 ust. 1 Umowy Bank miał udzielić Kredytobiorcy kredytu w kwocie 189 262,40 złotych polskich, indeksowanego kursem CHF. W § 9 ust. 2 Umowy określono, kiedy ma nastąpić przeliczenie wypłacanej kwoty kredytu na saldo zadłużenia wyrażone w CHF, a więc w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu – oraz według jakiego kursu waluty CHF, a więc według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów, obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż przedmiotowa Umowa nie jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 i 2 UPrB. W Umowie tej określono kwotę w złotych polskich, która podlegać będzie wypłacie Kredytobiorcy, zaś jakiej kwocie w CHF będzie odpowiadać ta kwota, miało zostać ustalone w dniu wypłaty kredytu lub transzy kredytu. Zauważyć przy tym należy, iż powodowie zainteresowani byli otrzymaniem kwoty w złotych polskich i otrzymali taką kwotę, na jaką się umawiali. Kwota otrzymanego kredytu była zatem znana. Natomiast strony w Umowie ustaliły, że wartość wypłaconej w PLN kwoty zostanie przeliczona do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów.

Niezasadny okazał się także podniesiony przez powodów zarzut naruszenia przez stronę pozwaną art. 70 UPrB.

Zgodnie z powyższym przepisem w brzmieniu, obowiązującym w dniu zawarcia Umowy, bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca jest obowiązany przedłożyć na żądanie banku dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny tej zdolności (art. 70 ust. 1 UPrB). Przepis ten dotyczy zdolności kredytowej kredytobiorcy, natomiast nie zawiera żadnych konkretnych wytycznych, które powinny być brane pod uwagę przez bank przy ustaleniu, czy wnioskujący o kredyt ma zdolność kredytową. Każdy bank dysponuje własnymi kalkulatorami, które po wprowadzeniu danych dotyczących sytuacji materialnej wnioskującego o kredyt wskazują, czy bank udzieli wnioskowanego kredytu. Przy czym możliwe jest, że po wprowadzeniu tych samych danych dotyczących wnioskującego w jednym banku miałby on zdolność kredytową a w innym nie miałby jej. W niniejszej sprawie powodowie nie wskazali, w jaki sposób pozwany Bank miałby naruszyć powyższy przepis art. 70 UPrB. Z dowodów zgromadzonych w sprawie nie wynika zaś, w jaki sposób (na jakiej podstawie) pozwany Bank ustalał zdolność kredytową, ani też aby powodowie w chwili zawierania Umowy nie spełniali kryteriów do przyznania im kredytu przez pozwany Bank na warunkach określonych w tej Umowie. Dodać należy, iż w chwili zawierania Umowy powodowie nie byli zainteresowani, w jaki sposób pozwany Bank ustalił ich zdolność kredytową, lecz dopiero po latach wykonywania Umowy powzięli wątpliwość, czy w chwili zawierania umowy mieli zdolność kredytową oraz zarzucili, że pozwany Bank dopuścił się uchybień w tym zakresie. Przy czym powodowie nie wskazali nawet, jakie konkretnie normy zostały naruszone w powyższym zakresie przez pozwany Bank.

Ponadto powodowie zarzucili, że przedmiotowa Umowa narusza art. 358 k.c.

Zgodnie z art. 358 § 1 k.c. – w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia Umowy – z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim.

Mając na uwadze treść przedmiotowej Umowy, stwierdzić należy, iż walutą kredytu był złoty polski. Umowa przewidywała bowiem, iż kredyt ma być wypłacony w PLN oraz że spłata kredytu nastąpić ma w PLN. Natomiast sama kwota do wypłaty oraz kwota zadłużenia wyrażona miała być w walucie indeksacji tj. w CHF, co nie przesądza o walutowym charakterze tego kredytu. Z postanowień Umowy wynika, że kredyt został udzielony w PLN, natomiast odwołanie do CHF dotyczyło jedynie przeliczania kredytu na etapie jego wypłaty oraz wysokości rat kredytu na etapie jego spłaty. O tym, iż przedmiotowa Umowa nie była kredytem walutowym świadczy także fakt – o czym była mowa wyżej – że na zabezpieczenie wierzytelności Banku, wynikających z tej Umowy ustanowiono hipotekę kaucyjną w złotych polskich (§ 3 ust. 1 Umowy).

Dodać należy, iż wyjątek, o którym mowa w powołanym wyżej art. 358 § 1 k.c., wprowadzony został w ustawie Prawo dewizowe. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 18 ustawy Prawo dewizowe z dnia 27 lipca 2002 roku (Dz.U z 2002 roku, Nr 141, poz. 1178 z późn. zm.), w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia Umowy, obrotem wartościami dewizowymi w kraju jest zawarcie umowy lub dokonanie innej czynności prawnej powodującej lub mogącej powodować dokonywanie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami rozliczeń w walutach obcych albo przeniesienie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami własności wartości dewizowych, a także wykonywanie takich umów lub czynności. Stosownie do art. 3 ust. 3 cytowanej ustawy ograniczeń określonych w art. 9 [w dokonywaniu obrotu dewizowego z zagranicą oraz obrotu wartościami dewizowymi w kraju] nie stosuje się do obrotu dewizowego, o ile jedną z jego stron jest bank lub inna instytucja finansowa, prowadząca działalność

pod nadzorem władz nadzorczych, uprawnionych, na podstawie odrębnych przepisów, do sprawowania nadzoru nad określonymi instytucjami finansowymi. Stwierdzić należało zatem, iż w odniesieniu do banków zachodził ustawowy wyjątek od zasady walutowości, a więc banki nie potrzebowały zezwolenia dewizowego na dokonywanie czynności związanych z obrotem dewizowym, w tym czynności związanych z rozliczeniami w walucie obcej. Nawet zatem, jeżeli uznać, że z przedmiotową Umową związany był obrót dewizowy, to w związku z jej zawarciem nie doszłoby do naruszenia przez Bank w/w art. 358 § 1 k.c.

Ponadto dodać należy, iż w chwili zawierania przedmiotowej Umowy obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W tym wypadku waloryzacja następowała przez odesłanie do wysokości obcej waluty (CHF) celem ustalenia wysokości świadczenia w PLN. Zgodnie z poglądem, wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACA 709/19 – który Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – uzupełnieniem zasady swobody umów jest przepis art. 358¹ § 2 k.c. Również w doktrynie nie ma wątpliwości, że istnieje możliwość zastosowania indeksacji jako sposobu wyrażenia wysokości zobowiązania (Z. Ofiarski: Komentarz do art. 69 ustawy Prawo bankowe, system Informacji Prawnej LEX).

Kolejno powodowie zarzucili także, iż Bank, zawierając przedmiotową Umowę, naruszył art. 355 § 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem należyta staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności.

W kontekście powyższego przepisu powodowie podnieśli – podobnie jak przy uzasadnieniu naruszenia art. 70 UPrB oraz jak przy powołaniu się na błąd – że strona pozwana nie udzieliła powodom rzetelnych informacji o całkowitym koszcie kredytu oraz zaoferowała im produkt zwiększający sukcesywnie ich zadłużenie bez badania ich zdolności kredytowej.

W ocenie Sądu, ocena naruszenia przepisu art. 355 § 2 k.c. może nastąpić jedynie w kontekście ustalenia odpowiedzialności odszkodowawczej kontraktowej, natomiast brak należytej staranności dłużnika sam w sobie nie może stanowić podstawy ustalenia nieważności czynności prawnej. Powyższy przepis określa sposób, w jaki dłużnik ma wykonać zobowiązanie. Natomiast skutki prawne braku należytej staranności zostały uregulowane w przepisach kodeksu cywilnego dotyczących odpowiedzialności kontraktowej, a więc art. 471 k.c. i następnych. Powodowie nie udowodnili zaś przesłanek tej odpowiedzialności, w szczególności nie udowodnili co – w przypadku naruszenia przez stronę pozwaną art. 355 § 2 k.c. – stanowiłoby ich szkodę oraz jej wysokości.

Powodowie zarzucili również, iż przedmiotowa Umowa jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

W ocenie Sądu, zarzut ten także okazał się niezasadny.

Ustalenie nieważności czynności prawnej z powodu jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego może nastąpić bowiem jedynie w wyjątkowych wypadkach. To zatem na powodach spoczywał ciężar udowodnienia, że taki wyjątkowy wypadek miał miejsce w niniejszej sprawie. Natomiast w niniejszym postępowaniu powodowie nie wykazali, aby zaistniały wyjątkowe okoliczności np. aby strona pozwana wykorzystywała nieporadność powodów lub ich przymusowe położenie. Wobec tego, stwierdzić należało, iż zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie. Dodać również należy, iż powodowie nie wyartykułowali konkretnych zasad współżycia społecznego, z którymi sporna Umowa byłaby sprzeczna.

Wprawdzie przedmiotowej Umowy nie można było uznać za nieważną z powodu wyżej podniesionych zarzutów, jednakże w ocenie Sądu Umowa ta jest nieważna z innej – powołanej przez powodów – przyczyny, tj. z tego powodu, że jej postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalanych jednostronnie przez Bank w Tabeli Kursów – naruszają granice swobody umów, gdyż sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego, a więc Umowa sprzeczna jest z art. 353¹ k.c. Przy czym – jak już wyżej wskazano –

samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszają granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie kredytu strony wprowadziły wzajemne świadczenia (kwotę do wypłaty w PLN, oprocentowanie służące ustaleniu kwoty do spłaty), jednakże postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Tabeli Kursów, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żadanymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 9 ust. 2 Umowy w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków miała być przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Natomiast zgodnie z § 10 ust. 3 Umowy wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty. § 6 ust. 1 Umowy zawierał definicję Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zgodnie z którą Tabela ta sporządzona przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela miała być sporządzana o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązywać przez cały następny dzień roboczy.

Strona pozwana w toku postępowania podnosiła, że powyższa definicja Tabeli Kursów nie pozwala na uznanie, że Bank w sposób dowolny mógł ustalać wysokość kursów walut. Wskazywała, że kursy walut określone w Tabeli Kursów Banku ustalane były na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym oraz precyzyjnie określono moment ustalenia kursów w Tabeli, tj. o godzinie 16.00 danego dnia na kolejny dzień roboczy a także określono czas obowiązywania Tabeli Kursów, tj. obowiązywała ona przez cały następny dzień roboczy.

W ocenie Sądu, powyższa definicja Bankowej Tabeli Kursów nie stanowiła jasnych, przejrzystych i weryfikowalnych zasad ustalania kursów walut przez Bank. Nie wiadomo bowiem, co oznacza pojęcie, iż kursy te ustalane są „na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym”. Nie wskazano, czy do powołanych kursów obowiązujących na rynku międzybankowym Bank dodaje jakiś procent lub kwotę, czy też odejmuje je oraz czy w tym

zakresie przyjęte zostały jakieś wartości minimalne lub maksymalne. Definicja ta stanowi zatem definicję *ignotum per ignotum*. Z pewnością zaś w oparciu o tę definicję konsument nie mógł sam zweryfikować, czy kursy te ustalone zostały zgodnie z zasadami ustalonymi przez Bank, skoro zasady te nie zostały mu przedstawione ani wyjaśnione. Kursy te mogły być zatem ustalane przez Bank dowolnie i bez ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miały być zarówno kwota do wypłaty jak i wysokość podlegających spłacie rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez ustalenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli mogła dokonywać w sposób nieograniczony i dowolny określenia i zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie w ogóle Bankowi zapewniono taką możliwość.

Reasumując powyższe – w ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia przez określenie kursu waluty, będącego podstawą przeliczeń, dokonywanych na podstawie Umowy – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., gdyż naruszają granice swobody umów.

Skoro przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z ustawą, tj. z art. 353¹ k.c., to stwierdzić należało, iż wypełniona została dyspozycja art. 58 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W ocenie Sądu, brak jest zaś takich przepisów ustawy, którymi można by zastąpić postanowienia dotyczące indeksacji.

Stosownie natomiast do § 3 art. 58 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Mając powyższe na uwadze, ustalić należało, czy przedmiotowa Umowa może pozostać w mocy co do pozostałych postanowień umownych, tj. czy z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością Umowa ta i tak zostałaby przez strony zawarta.

W ocenie Sądu, przedmiotowa Umowa nie zostałaby zawarta bez postanowień dotkniętych nieważnością. Z samego stanowiska procesowego strony pozwanej wynika, że nie zgodziłaby się ona na zawarcie umowy o kredyt wypłacony w PLN z zastosowaniem stawki referencyjnej właściwej dla waluty CHF, a więc stawki LIBOR. Ponadto zwrócić należy uwagę na to, że kredyty takie (złotowe z oprocentowaniem LIBOR) – choć nie zostały zakazane przez ustawę – w praktyce nigdy nie były udzielane przez banki.

Wobec tego, że sporna Umowa nie zostałaby zawarta bez kwestionowanych postanowień umownych, dotyczących mechanizmu indeksacji, uznać należało ją za nieważną w całości. Przy czym, w ocenie Sądu, sprzeczność z ustawą postanowień, odsyłających do – tworzonej jednostronnie przez Bank – Tabeli Kursów walut obcych, prowadzi do upadku całego mechanizmu indeksacji, gdyż bez tego odesłania nie byłoby możliwe ustalenie wysokości świadczeń stron Umowy.

Dodać również należy, iż sama świadomość stron istnienia w Umowie zapisów odsyłających do Tabeli Kursów nie ma znaczenia dla oceny ważności tej Umowy pod kątem zgodności z prawem. Nieważna umowa nie staje się bowiem ważna z tego powodu, że jej strony miały świadomość istnienia zapisów, skutkujących jej nieważnością.

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt indeksowany do waluty obcej z powodu sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powodów zarzuty dotyczące abuzywności w/w postanowień umownych.

Przy założeniu, że przedmiotowa Umowa nie byłaby nieważna z wyżej podanych już względów, stwierdzić należałoby, iż postanowienia tej Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji stanowią klauzule abuzywne i jako takie nie wiążą powodów. Przy czym – z niżej podanych względów – abuzywność ta prowadzi w konsekwencji do nieważności całej Umowy.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie w/w przesłanki, określone w powołanym przepisie, pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, odsyłającego do Tabeli Kursów walut obcych, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że poprzednik prawny pozwanego Banku zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powodowie zawarli ją jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na budowę domu mieszkalnego, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów G. K. (1) i P. K. (1). Strona pozwana, która kwestionowała tę okoliczność, nie złożyła żadnego dowodu na wykazanie okoliczności przeciwnej ani dowodu, który poddawałby w wątpliwość wiarygodność dowodu z zeznań powodów, na podstawie którego także ustalono, że powodowie, zawierając przedmiotową Umowę, działali jako konsumenci.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące klauzul indeksacyjnych. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nim indywidualnie uzgodnione bądź że mieli oni realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (por. m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty w CHF bez odniesienia do

Tabeli Kursów, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, nie zostały w ogóle określone, nie wskazano także żadnej górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

Ponadto w powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: „Trybunał Sprawiedliwości” lub „TSUE”) w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez pozwaną Bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku w sprawie C-609/16, wydanym w dniu 10 czerwca 2021 roku, TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok TSUE z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby poprzednik prawny strony pozwanej sprostał powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty, do której kredyt indeksowano, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodom – którzy nie uzyskiwali dochodów w walucie, do której kredyt indeksowano – symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono im także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich lat przed zawarciem Umowy. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła żadnego dowodu na wykazanie faktu wywiązania się z obowiązku informacyjnego wobec powodów. Podkreślić należy, iż samo odebranie od powodów oświadczenia o tym, że są świadomi ryzyka kursowego, nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Nie można uznać, że powodowie w oparciu o przedstawione im informacje mogli zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskali od Banku informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla ich zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty CHF.

W ocenie Sądu, podpisanie przez powodów – sporządzonych na formularzu, opracowanym przez Bank – druków „Oświadczeń kredytobiorcy o wyborze waluty obcej” samo przez się nie oznacza, że Bank wypełnił w sposób należyty obowiązek informacyjny. Udzielana Kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach

(symulacjach, wykresach), mechanizm przeliczeniowy. Zawarta w powyższym formularzu informacja o ryzyku kursowym była bardzo ogólna, niepoparta przykładami, obrazującymi w jaki sposób zmieniłyby się wysokość ich raty kredytowej oraz saldo ich zadłużenia na skutek wzrostu kursu waluty, do której kredyt był indeksowany. Informacja ta ograniczała się do prostego oświadczenia, że Kredytobiorca poświadcza, że zapoznał się „z występującym ryzykiem kursowym oraz ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy procentowej i wnosi o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej”. Jedyny przykład w sytuacji modelowej – tj. z założeniem, że wysokość kredytu wynosi 150 000 zł a okres kredytowania wynosi 15 lat – dotyczący wzrostu kursu waluty CHF obrazował różnicę w wysokości raty przy założeniu, że kurs ten wzrósłby o 15,6% (rata obecna – 1 032,91 PLN, rata po wzroście kursu CHF – 1 194,04 PLN).

Gdyby powodom rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowałby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (por. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne (§ 1 ust. 1 zdanie 1, § 9 ust. 2 i § 10 ust. 3 Umowy) odnosiły się do świadczenia głównego i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez Bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17). Ponadto zgodnie ze stanowiskiem TSUE, wyrażonym w wyroku z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20, art. 5 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę. Natomiast kwestionowane postanowienia tych wymogów nie spełniają.

Dodać również należy, iż niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że obciążenie powodów praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie ich o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło w ich interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami Banku. Dodatkowo sam mechanizm indeksacji, o czym była mowa wyżej, został przez pozwany Bank skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy konsumenta.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

W tym miejscu wskazać również należy, iż wprawdzie po zawarciu Umowy, w 2011 roku, strony zawarły Aneks nr (...) do Umowy, na podstawie którego powodowie dokonywali spłaty kredyt bezpośrednio w walucie CHF, a więc bez odesłania do Bankowej Tabeli Kursów. Jednakże zawarcie tego Aneksu nie spowodowało sanowania postanowień abuzywnych, zawartych w Umowie. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 roku, wydanym w sprawie C-19/20, sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Wyjątkiem od tej reguły jest sytuacja, kiedy konsument wyraził wolną i świadomą zgodę na zmianę nieuczciwego warunku i na rezygnację z ochrony przed nieuczciwymi postanowieniami umownymi. Natomiast w niniejszej sprawie powodowie takiej zgody nie wyrazili, wręcz przeciwnie – wnosząc pozew, w którym domagali się ustalenia nieważności Umowy kredytowej oraz powoływali się na abuzywność postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji – domagali się objęcia ich w/w ochroną.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18, Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, sąd może przyjąć zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Natomiast w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Ponadto zgodnie z powołanym już wyżej wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych

w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażają na to zgodę.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy postanowień abuzywnych nie było możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego luk np. średnim kursem NBP. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie może nadal obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należy uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do Tabeli Kursów walut obcych, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby zatem uznać za nieważną na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałoby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie mechanizmu indeksacji, w oparciu o który następowały przeleczenia kredytu (saldo kredytu i wysokości rat kredytu).

Reasumując – niezależnie od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną jako sprzeczną z art. 353¹ k.c., czy też uznać ją za nieważną z powodu stwierdzenia abuzywności klauzul indeksacyjnych, prowadzącej w konsekwencji do nieważności całej Umowy, rozstrzygnięcie co do żądań powodów byłoby identyczne.

Odnosnie pierwszego roszczenia głównego, stwierdzić należy, iż powodowie – wbrew zarzutom strony pozwanej – mają interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi

podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wyniknąć z tego stosunku w przyszłości (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20, że wniesienie powództwa o zapłatę nie rozstrzygnie w sposób całkowity istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich umową kredytową. Będzie bowiem rozstrzygało spór za okresy czasu, które już upłynęły. Natomiast w sposób pełny interesy powodów zabezpieczy ustalenie, czy w istocie strony są związane zawartą umową. Rozstrzygnie bowiem kwestię dla powodów podstawową, czy wiąże ich ze stroną pozwaną umowa kredytowa, czy też nie. Ustalenie nieważności umowy kredytowej da podstawę do dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami. Przede wszystkim zaś usunie niepewność po stronie powodów, czy mają nadal spłacać raty kredytu.

Zważywszy na powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powodów i ustalił, że Umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, sporządzona w dniu 30 października 2007 roku, zawarta w dniu 05 listopada 2007 roku pomiędzy G. K. (1), P. K. (1), M. P. (2) i G. P. oraz (...) Bank S.A. z siedzibą w K. – (...) Oddziałem w Ł., jest nieważna (pkt I sentencji wyroku).

Wobec ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna – a więc że stosunek prawny z niej wynikający nie istnieje – strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Na uwzględnienie zatem zasługiwało żądanie powodów zasądzenia od strony pozwanej łącznie na rzecz powodów G. K. (1) i P. K. (1) – którzy wyłącznie oraz z majątku wspólnego dokonywali wpłat na rzecz Banku – kwot stanowiących sumę wpłat dokonanych przez nich na rzecz Banku na podstawie przedmiotowej Umowy.

Podstawę prawną powyższego żądania powodów stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powodowie po ostatecznym sprecyzowaniu pozwu zażądali zasądzenia od strony pozwanej łącznie na rzecz G. K. (1) i P. K. (1) kwot 46 960,07 zł oraz 31 594,90 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Wskazali, iż kwoty te stanowią sumę wpłat dokonanych przez nich w walutach PLN i CHF na rzecz pozwanego Banku w wykonaniu Umowy w okresie od 05 listopada 2007 roku do 22 października 2020 roku.

W tym miejscu wyjaśnić należy, iż kwota wpłat dokonanych przez powodów w walucie PLN została ustalona przez Sąd na podstawie zaświadczenia Banku, załączonego do pozwu i wynosiła 46 960,07 zł. Jednakże na skutek omyłki Sąd w wyroku zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów zamiast wskazanej kwoty kwotę 46 960,09 zł, a więc o 2 grosze wyższą.

Ponadto zauważyć należy, iż z dowodu z opinii biegłego sądowego oraz z potwierdzeń przelewów wynika, że powodowie wpłacili stronie pozwanej w w/w okresie łącznie kwotę 31 596,40 CHF, a więc od 2 CHF wyższą niż przez nich żądana. Mając jednak na uwadze, iż stosownie do treści art. 321 § 1 k.p.c. Sąd nie może zasądzić ponad żądanie, Sąd zasądził na rzecz powodów żadaną przez nich kwotę 31 594,40 CHF.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w pkt II sentencji wyroku, zasądzając wskazane kwoty od strony pozwanej na rzecz powodów G. K. (1) i P. K. (1) do ich majątku wspólnego – ponieważ zarówno w chwili zawierania Umowy jak i w chwili dokonywania spłat kredytu byli oni małżeństwem oraz istniał między nimi ustrój wspólności majątkowej.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Sąd miał przy tym na uwadze, iż przed wniesieniem pozwu powodowie nie wzywali strony pozwanej do zapłaty. Wobec tego, Sąd uznał, że wezwaniem do zapłaty kwoty dochodzonej pierwotnie w pozwie był dopiero pozew. Pozew w niniejszej sprawie został odebrany przez stronę pozwaną w dniu 29 listopada 2017 roku (k. 876). Mając na uwadze, iż stosownie do treści art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, Sąd uznał, że tygodniowy termin od doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu był wystarczający, aby zapoznała się ona z żądaniem powodów i w razie uznania, że jest zasadne spełniła ich żądanie. Wobec tego, co do kwot żądanych pierwotnie w pozwie, a więc 46 960,07 zł oraz 21 025,79 CHF odsetki ustawowe za opóźnienie zostały zasądzone od dnia 8-go po dniu doręczenia odpisu pozwu, a więc od 07 grudnia 2017 roku, do dnia zapłaty. Natomiast od kwoty, o jaką powodowie rozszerzyli żądanie pozwu, a więc 10 569,11 CHF, odsetki ustawowe za opóźnienie zostały zasądzone od 8-go dnia po doręczeniu stronie pozwanej odpisu pisma rozszerzającego żądanie pozwu (k. 683), a więc od dnia 08 grudnia 2020 roku, do dnia zapłaty.

Natomiast w pozostałym zakresie, Sąd oddalił żądanie odsetkowe, orzekając jak w pkt III sentencji wyroku.

W tym miejscu wskazać należy, iż w ocenie Sądu zasadny okazał się – z niżej podanych względów – zgłoszony przez stronę pozwaną zarzut zatrzymania.

Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Stosownie do art. 497 k.c. przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie umowa kredytu jest umową wzajemną, ponieważ zobowiązanie kredytodawcy do udostępnienia środków pieniężnych jest odpowiednikiem zobowiązania kredytobiorcy do zapłacenia oprocentowania i prowizji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 marca 2014 roku, w sprawie IV CSK 440/13).

Zgodnie natomiast ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uzasadnieniu uchwały z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20, z art. 497 k.c. w związku z art. 496 k.c. wynika, że jeżeli wskutek nieważności umowy

wzajemnej strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Ponadto zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uzasadnieniu uchwały z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21, w celu uniknięcia zagrożeń związanych z niewypłacalnością kredytobiorcy kredytodawca może skorzystać z przewidzianego w art. 497 w związku z art. 496 k.c. prawa zatrzymania, chroniąc w ten sposób swe roszczenie o zwrot wykorzystanego kapitału (bez odsetek), gdyż obowiązek jego zwrotu jest – w relacji do obowiązku oddania środków pieniężnych do dyspozycji kredytobiorcy – czymś więcej niż zobowiązaniem do świadczenia wzajemnego (ma charakter bardziej podstawowy niż obowiązek zapłaty oprocentowania lub wynagrodzenia), a nie czymś mniej.

Podzielając powyższe stanowisko Sądu Najwyższego, Sąd orzekający w niniejszej sprawie, uwzględnił podniesiony prawidłowo pod względem formalnym przez stronę pozwaną zarzut zatrzymania. Realizacja prawa zatrzymania polega na złożeniu wierzycielowi stosownego oświadczenia woli o skorzystaniu z tego prawa, które to oświadczenie ma charakter prawokształtujący. W niniejszej sprawie prawo zatrzymania zostało zrealizowane przez stronę pozwaną w ten sposób, że oświadczenie o skorzystaniu z tego prawa zostało złożone w formie pisemnej bezpośrednio powodom przez pełnomocnika strony pozwanej, posiadającego pełnomocnictwo Banku do podpisywania w jego imieniu oświadczeń o skorzystaniu przez Bank z prawa zatrzymania. W oświadczeniu tym wskazano kwotę wierzytelności przysługującej Bankowi w stosunku do powodów, a więc kwotę 189 262,40 zł, wypłaconą przez Bank na podstawie Umowy (k. 845 – 854).

Wbrew stanowisku powodów, nie można przyjąć, że roszczenie strony pozwanej, ze względu na które zgłosiła zarzut zatrzymania, jest przedawnione. W ocenie Sądu, niedopuszczalne z punktu widzenia zasad słuszności i sprawiedliwości jest bowiem założenie, iż wynikające z Umowy kredytu roszczenia powodów nie uległy przedawnieniu w jakimkolwiek zakresie, zaś roszczenia Banku – wynikające z tej samej Umowy – przedawnieniu uległy.

Dodać przy tym należy, iż w powołanej wyżej uchwale z dnia 07 maja 2021 roku, w sprawie III CZP 6/21, Sąd Najwyższy powiązał wymagalność roszczenia banku o zwrot kapitału udostępnionego kredytobiorcom z trwałą bezskutecznością umowy – co wymaga należytego poinformowania konsumenta o skutkach bezskuteczności (nieważności) umowy. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że dopiero w razie potwierdzenia klauzuli abuzywnej przez konsumenta, kiedy to klauzula oraz umowa stają się skuteczne z mocą wsteczną, albo odmowy jej potwierdzenia (upływu rozsądnego czasu do potwierdzenia), kiedy to dochodzi do utrzymania umowy z regulacją zastępczą (jeżeli są spełnione stosowne przesłanki) albo do całkowitej i trwałej bezskuteczności (nieważności) umowy, powstaje stan, w którym „czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia” w rozumieniu art. 410 § 2 in fine k.c. Sąd Najwyższy wskazał, że z tym momentem należy wiązać wymagalność świadczeń stron o zwrot korzyści uzyskanych bez podstawy prawnej (art. 410 § 2 k.c.). W niniejszej zaś sprawie powodowie zostali pouczeni o skutkach nieważności Umowy kredytu na rozprawie w dniu 22 września 2021 roku i pomimo tego podtrzymali żądanie ustalenia nieważności Umowy, nie wyrażając zgody na dalsze obowiązywanie Umowy z klauzulami niedozwolonymi (k. 856v – 857v). W konsekwencji Umowa kredytu stała się bezskuteczna w sposób trwały ze skutkiem ex tunc. Z tych przyczyn roszczenie strony pozwanej o zwrot kwoty, wypłaconego Kredytobiorcom kapitału kredytu, nie uległo przedawnieniu (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku w sprawie I ACa 404/19).

Ponadto dodać należy, iż zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z dnia 07 stycznia 2005 roku, w sprawie IV CK 204/04, wymagalność zobowiązania nie zachodzi, gdy dłużnik dysponuje zarzutem hamującym roszczenie wierzyciela, a takim zarzutem jest niewątpliwie zarzut zatrzymania. Skuteczne skorzystanie przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego wyłącza opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd zastrzegł w wyroku, że zapłata przez stronę pozwaną powodom G. K. (1) i P. K. (1) kwot zasądzonych w pkt II wyroku powinna nastąpić za jednoczesnym zaoferowaniem przez powodów G. K. (1) i P. K. (1) – na rzecz których zasądzono te kwoty – stronie pozwanej (...) Bank S.A. kwoty 189 262,40 zł albo zabezpieczeniem roszczenia strony pozwanej o zapłatę tej kwoty.

W pkt IV sentencji wyroku Sąd na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. art. 100 zd. 2 k.p.c., uznając, że powodowie ulegli w nieznacznej części swego żądania, orzekł, iż strona pozwana powinna zwrócić powodom solidarnie 100% poniesionych przez nich kosztów postępowania, przy czym szczegółowe ich wyliczenie pozostawił Referendarzowi sądowemu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

(...)

(...)